İşleme Eser İddiasında İspat

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay 11. Hukuk Dairesi	26.11.2025	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/1369	2025/7057	FSEK 6, FSEK 11, FSEK 27, FSEK 68, HMK 373/1

ÖZET

Yazarları asırlar önce ölen nota kitabını basan yayınevine üç kat tazminata hükmedilmişti. Kitapta işleyenin hususiyeti bulunmadığı ve koruma süresi dolduğundan işleme iddiasını davacının ispatlaması, orijinal eserle bilirkişi karşılaştırması yapılması gerektiği belirtildi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/isleme-eser-iddiasinda-ispat-yuku-fsek-2025-7057/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

11. Hukuk Dairesi 2025/1369 E. , 2025/7057 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2024/1412 Esas, 2025/61 Karar

HÜKÜM : Esastan ret

İLK DERECE MAHKEMESİ : İstanbul Anadolu 1. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi

SAYISI : 2017/390 E., 2022/82 K.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

KARAR

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; Türkiye'de "..." isimli kitap üzerindeki çoğaltma, yayım ve basım haklarının 2010 yılından beri münhasıran davacıya ait olduğunu, ilgili kitabın bilgileri dışında aynı isim ve içerikle ... Müzik Yayınları tarafından satışa sunulduğunu, eser üzerindeki telif hakkının %15 oranında olduğunu, söz konusu kitabın davalılarca kaç adet basıldığının alınan bandrol sayısı ile tespit edilebileceğini ileri sürerek davalıların muhtemel tecavüzünün menine, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (FSEK) 68. maddesi uyarınca 3 kat tazminat olarak şimdilik 1.000,00 TL maddi tazminat ve 5.000,00 TL manevi tazminatın ihlal tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Davacı vekili, ıslah dilekçesi ile maddi tazminat talebini 12.420,00 TL'ye çıkarmıştır.

II. CEVAP

Davalılar vekili cevap dilekçesinde; ...'ın ... Müzik Yayınları'nın sahibi olduğunu, dava dilekçesindeki hususların gerçeği yansıtmadığını, müvekkilinin şikayete konu kitabı davacı şirketle ticari ilişki içerisinde 8 yıldır yasal olarak sattığını, müvekkili ile davacı şirketin 8 yıldır ticari ilişki içerisinde bulunduğunu, davaya konu kitabın ... ve ... tarafından yazıldığını, söz konusu kitabın yazarları ve yayın evi sahiplerinin sırasıyla 1916, 1896, 1854 tarihlerinde vefat ettiklerini, bu kişilerin ölüm tarihlerinin üzerinden 70 yıldan fazla bir süre geçtiğini, diğer müvekkili ...'ın davaya konu kitabın basım tarihinde henüz 18 yaşını doldurmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacının kitap üzerinde güncel değişiklikler yaptığını bildiren ... şirketinden Türkiye'de basım ve dağıtım haklarını devraldığına dair sözleşme örneklerinin dosyaya sunulduğu, davaya konu işlenme eser üzerinde ... şirketinin FSEK'in 21/1 hükmü uyarınca hak sahibi olduğu ve Türkiye için bu haklarını davacı şirkete devrettiği, davalı ...'ın yetkilisi olduğu şirket adına hareket ederek bu işlenme eseri aynen basıp satışa sunmak suretiyle davacının FSEK'in 21. maddesinde yer alan çoğaltma hakkı ve 23. maddesinde yer alan yayma hakkını ihlal ettiği, hak sahiplerinin ölümünün üzerinden 70 yıl geçen orjinal eseri bastığını savunan davalı tarafın, eserin orjinalini ibraz etmesi gerektiği, davacı tarafın kitap üzerinde güncel değişiklikler yaptığını bildiren ... şirketinden Türkiye'de basım ve dağıtım haklarını devraldığına dair sözleşme örneklerini dosyaya sunduğu, bu nedenle davacının FSEK'in 68/3 hükmü uyarınca üç katı kadar telif bedeli talep edebileceği, bu bedelin 4.140,00 TL, 3 katının ise 12.420,00 TL olduğu, tüzel kişi olan davacının işlenme eser üzerinde manevi hak sahibi olmadığı, dava dışı şirketten yalnızca Türkiye'deki mali haklarını devraldığı, bu nedenle manevi tazminat talep edemeyeceği gerekçesiyle davalı ... hakkındaki davanın husumet nedeniyle usulden reddine, davalı ... hakkındaki davanın kısmen kabulü ile; davalının yetkilisi olduğu şirket adına basıp sattığı "..... " isimli kitap nedeniyle davacı tarafın hak sahibi olduğu "...." isimli eserden kaynaklanan haklarına muhtemel tecavüzün men'ine, davalı tarafça kitabın yeniden basılmasının önlenmesine ve yasaklanmasına, FSEK'in 68. maddesi uyarınca 4.140,00 TL telif bedelinin 3 katı kadar 12.420,00 TL maddi tazminatın 26.02.2015 tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte davalı ...'dan alınarak davacıya verilmesine, davacının manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiş, hüküm, davalı ... vekilince istinaf edilmiştir.

IV. İSTİNAF

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile İlk Derece Mahkemesinin davanın kısmen kabulüne dair kararının yerinde olduğu, davalı ...'ın yetkilisi olduğu şirketin söz konusu orjinal eseri değil, işlenmiş eserin aynısını birebir bastığı, bu nedenlerle davalı vekilinin orjinal eserin dosyada bulunmadığı ve orjinal eserin koruma süresinin dolduğuna dair istinaf itirazlarının yerinde olmadığı gerekçesiyle davalı ... vekilinin yerinde görülmeyen istinaf isteminin reddine karar verilmiş, hüküm, davalı ... vekilince temyiz edilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Dava ve Hukuki Nitelendirme

Dava, işleme eserden doğan haklara, tecavüz olduğunun tespiti, men'i, refi ile maddi ve manevi tazminat taleplerine ilişkindir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, davacının çoğaltma ve yayma hakkında lisans aldığı dava konusu kitabın koruma süresi dolan orijinal eserden işleme olup olmadığı, buradan varılacak sonuca göre şayet işleme eser ise davalı tarafça çoğaltılması suretiyle davacı haklarının ihlal edilip edilmediği, başka bir ifadeyle FSEK hükümleri çerçevesinde eserin niteliği ve ispat yükü noktasında toplanmaktadır.

Dava konusu kitabın, ilim ve edebiyat eseri olduğu hususunda taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. FSEK'in 6. maddesi uyarınca işleme eserin; diğer bir eserden istifade suretiyle vücuda getirilip de bu esere nispetle müstakil olmayan eserler olacağı ve istifade edilen eserin sahibinin haklarına zarar getirmemek şartıyla oluşturulan ve işleyenin hususiyetini taşıyan işlenmelerin, bu kanuna göre eser sayılacağı belirtilmiştir. Somut olayda davacı, eserin orijinal eserden işlenerek oluşturulduğunu iddia etmiş ise de; FSEK'in 11. maddesi uyarınca eser üzerinde adı belirtilen kişi/kişilerin aksi sabit oluncaya kadar karine olarak eser sahibi olduğu kabul edilir. Buna göre dava konusu kitap, içeriği itibariyle müzik notalarından oluşmakta olup kitap kapağında eserin işleme eser olduğunu gösteren işleyene özgü yeni ve hususiyet taşıyan bir işleme (önsöz, şerh, özel tertip) bulunmadığından eser üzerindeki yazarların eser sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle kitap, sadece yazar isimleriyle basıldığından ve davacının kitabın baskısını yapan (Editör/Edisyon) kişi olduğu görülmektedir. Diğer taraftan kitabın yazarları bakımından eserin FSEK'in 27. maddesinde belirtilen 70 yıllık koruma süresinin dolduğu da anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca; kitabın "işleme eser" olduğunu iddia eden davacının, bu iddiasını ispatla yükümlü olduğu açıktır. Davacının, dava konusu eserin orijinal kitaptan işlendiğini somut delillerle ispat etmesi gerekir. Şayet eser işleme ise; orijinal kitabın celbedilip, dava konusu kitap ile karşılaştırılması, bu konuda uzman kişilerden oluşturulacak bilirkişi heyetinden rapor alınarak inceleme yapılması gerekmektedir. Bu nedenle mahkemece; davacıdan asıl eser sorulup temin edildikten sonra bilirkişi incelemesi yaptırılması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, ispat yükü tersine çevrilerek ve eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın bu nedenlerle bozulması gerekmiştir.

VI. SONUÇ: Yukarda açıklanan nedenlerle, davalının temyiz itirazlarının kabulü ile İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULARAK KALDIRILMASINA, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 373/1 hükmü uyarınca dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istekleri halinde davalıya iadesine,

26.11.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.